

A Fővárosi Ítéltábla a Dr. Fecskovics Erzsébet Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Fecskovics Erzsébet ügyvéd) pártfogó ügyvéd által képviselt felperes neve **felperes címe**) felperesnek - a jogtanácsos által képviselt alperes neve (**alperes címe**) alperes ellen általános szerződési feltétel érvénytelenségének megállapítása iránt indult perében a Fővárosi Törvényszék 2013. október 8. napján meghozott 40.P.21.132/2013/8. számú ítélete ellen a felperes részéről 13. sorszámon előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét részben és akként változtatja meg, hogy megállapítja: a peres felek között 2008. szeptember 16. napján megkötött MBHC 08/040284 számú kölcsönszerződés részévé vált MCSK-0701 számú általános szerződés feltételek 7. pontjának a törlesztőrészlet-különbözet fizetésének kötelezettségét, mértékét és módját a deviza-alapú kölcsönszerződésekre vonatkozóan előíró rendelkezései érvénytelenek.

A felperes által az alperesnek fizetendő elsőfokú perköltség összegét 68.000 (hatvannyolcezer) forintba leszállítja.

A le nem rótt 163.200 (százhatvanháromezer-kétszáz) forint kereseti illeték térítését akként rendezi, hogy abból az alperes 81.600 (nyolcvanegyezer-hatszáz) forintot köteles az államnak külön felhívásra megfizetni, míg a fennmaradó 81.600 (nyolcvanegyezer-hatszáz) forintot a felperes költségmentessége folytán az állam viseli.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

A másodfokú eljárásban felmerült költségeiket a felek maguk, a pártfogó ügyvéd díját az állam viseli.

A le nem rótt 217.600 (kétszáztizzenhétezer-hatszáz) forint fellebbezési illetékből az alperes 108.800 (száznolcezer-nyolcszáz) forintot köteles az államnak külön felhívásra megfizetni, míg a fennmaradó 108.800 (száznolcezer-nyolcszáz) forintot a felperes költségmentessége folytán az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes keresetében az alperessel személygépjármű vásárlásának finanszírozására 2008. szeptember 16. napján kötött deviza alapú kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítását kérte az általános szerződési feltételek tisztességtelensége okán. Előadta, hogy egyetlen lehetséges

konstrukcióként ajánlották számára a deviza hitelt azzal, hogy a konkrét szerződés a legkedvezőbb hitelezési forma, mivel 30 hónapig csak a törlesztőrészlet felét kell fizetni. A szerződés megkötésekor az alperessel ellentétben neki nem volt tudomása a már bedőlt hitelekről és a közelgő pénzügyi válságról. Álláspontja szerint az alperes előre tudta, hogy a megkötött kölcsönszerződés teljesíthetetlen, és ebben az időszakban már semmilyen deviza alapú hitelt nem nyújthatott volna. A kölcsönszerződés nem tartalmazza, hogy pontosan mikor és mennyivel kell többet fizetnie. Amit az alperes vele közölt, csak esetleges becslés lehetett, mert maga sem tudta, hogy a felvett összeg után mennyit kell majd visszafizetni.

Az alperes érdemi ellenkérelmében a kereset - melyet akként értelmezett, hogy a felperes a deviza alapú konstrukcióra vonatkozó kikötéseket jelölte meg tisztességtelen szerződéses kikötésként - elutasítását kérte. Előadta: a perbeli kölcsönszerződés sajátossága - ezt rögzítette a 2008. szeptember 16-án kelt fizetési ütemezés is -, hogy a törlesztés első 30 hónapjában az adós kamatot törleszt, havi 21.974 forint összegben, majd ezt követően fizeti meg a többletkamatot (ugyanis a kölcsönszerződés egyedi részében meghatározott irányadó éves induló ügyleti kamat mértékét alapul véve az egy hónapra jutó kamat összege 23.097 forint), 2011. május 15. napjától pedig fizeti a havi törlesztőrészletben a tőke törlesztésre elszámolt összeget, valamint a kamatfizetési kötelezettségből fennmaradó kamattartozást. Mind a felperes által aláírt egyedi kölcsönszerződés, mind a 2008. szeptember 15-én kelt kölcsönkérelem rögzítette, hogy a kölcsönszerződés deviza (CHF) alapú konstrukció. Az alperes ezen túlmenően kockázatfeltáró nyilatkozatban hívta fel a figyelmet a deviza alapú konstrukcióból adódó kockázatokra, melyet a felperes aláírásával elfogadott és tudomásul vett. A felperes az egyedi kölcsönszerződés aláírásával elismerte, hogy az kizárólag az MCSK-0701 számú általános szerződési feltételekkel (ÁSZF) együtt érvényes, egyben az ÁSZF átvételét és megértését az egyedi kölcsönszerződés, valamint egy külön megállapodás aláírásával is igazolta. Az ÁSZF 6. és 7. pontjai a kamat- és árfolyam-különbözet felmerülésének feltételeit, számítását és megfizetését mindezekre kiterjedően részletesen és követhetően, a számítási módot meghatározó képletekkel alátámasztva tartalmazta. Az ÁSZF 7. pontja rögzíti: változó törlesztőrészletek esetén a kölcsön törlesztőrészletei az egyedi kölcsönszerződésben meghatározott tényezők változása szerint, deviza alapon változnak. A deviza alapú konstrukciónak a számviteli jogszabályokban való szerepeltetése is igazolja ezen szerződéses konstrukció jogszerűségét, melynek az az előnye, hogy az ügyfelek az alacsonyabb deviza kamatokkal juthatnak hitelhez, hátránya viszont, hogy viselniük kell az árfolyamkockázatot. Az ÁSZF 7. pontjában kifejezetten kikötésre került, hogy a törlesztőrészlet különbözetben a szerződés szerint számított kamatkülönbözetet és az árfolyam konverziót is tartalmazó árfolyam különbözetet kell érteni. A törlesztőrészlet változás mérése havonta, a havi törlesztőrészletek szerződés szerinti esedékességekor (mérési időpont) történik. Az ÁSZF egyoldalú módosítására az alperes részéről nem került sor, kizárólagosan a kölcsönszerződésben előre meghatározott szerződési feltételek szerint számította ki a felperes tartozását. A felperes fizetési kötelezettségének elmulasztása miatt az alperes az ÁSZF 22. pontja szerint 2010. augusztus 31. napján kézbesítettnek minősülő nyilatkozatával felmondta a kölcsönszerződést, gyakorolta vételi jogát a gépjárműre, melyet 2012. január 5. napján birtokba vett, vételárát 1.297.000 forintban határozta meg, és ezzel az összeggel a felperes egy összegben esedékessé vált tartozását csökkentette, így az 3.633.222 forintban maradt fenn.

Az elsőfokú bíróság ítéletével elutasította a keresetet, és kötelezte a felperest, hogy fizessen meg 15 napon belül az alperesnek 136.000 forint jogtanácsosi munkadíjat, egyebekben akként rendelkezett, hogy a le nem rótt 163.200 forint eljárási illetéket az állam viseli.

Az elsőfokú ítélet indokolásában megállapított tényállás szerint a per tárgyát képező szerződés megkötése előtti napon a felek kockázatfeltáró nyilatkozatot is aláírtak, mely a deviza alapú

hitelkonstrukció lehetséges kockázatairól tájékoztatta a felperest, részletesen elmagyarázva a vételi és eladási árfolyam különbözetéből adódó, a forint alapú hitelekhez képest gyakoribb és nagyobb mértékű törlesztőrészlet változás lehetőségét. Az egyedi kölcsönszerződésben a felperes nyilatkozott arról, hogy az ÁSZF-et megismerte, átvette, megértette és az elválaszthatatlan egységet képez az egyedi kölcsönszerződéssel.

Az elsőfokú bíróság jogi indokolása szerint hiányosnak látta a keresetlevelet, de csupán a kereset pontosítását írhatta elő, mivel a helyi bíróság az áttételt megelőzően már tárgyalást tűzött ki az ügyben. A felperes a keresetet felhívás ellenére nem pontosította, így nem vált tisztázottá, hogy milyen „szövegezés” az, amely szerinte a szerződésekben tisztességtelennek minősül. A felperes azt sem határozta meg, hogy az ÁSZF mely kitételei, mely pontjai semmisek, és ha azok tisztességtelenek, úgy a tisztességtelenség miben testesül. Az elsőfokú bíróság ezért abból indult ki, hogy a perben csupán arról dönthet, érvénytelen-e, avagy sem az ÁSZF egésze. Megállapította, hogy önmagában a deviza alapú kölcsönszerződés, mint kölcsön konstrukció nem ütközik jogszabályba, ráadásul a csatolt iratok alapján arra lehetett következtetni, hogy a felperes fizetési kötelezettségét teljes precizitással és konkrét havi összegekben jelölte meg a kölcsönszerződés. A felperes tehát pontosan tudta, hogy a futamidő alatt az egyes hónapokban milyen összegű törlesztést kell teljesítenie. Az a körülmény, hogy anyagi helyzetének elnehezülése okán nem tudott a szerződésnek megfelelő összegben törleszteni, nem vezethetett a kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítására, különösen úgy, hogy a tisztességtelenség követelményének maximálisan eleget tesz az előre és pontosan történő összeg-meghatározás. A felperes által a deviza alapú kölcsönökkel szemben általánosságban előadottak az adott esetben nem voltak alkalmazhatóak, hiszen az eredetileg meghatározott és utóbb változatlan törlesztőrészletek megfizetését mulasztotta el, illetve esett velük késedelembe. Az elsőfokú bíróság mindezekre tekintettel nem talált a felperes érvelésének alapján olyan szerződési kitétel, amely az 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 209. §-a alapján tisztességtelennek minősülne. A kölcsönszerződés teljes szövegének értelmezésével arra a következtetésre jutott, hogy a szerződéskötéskor fennálló megismerhető körülmények alapján a szerződés illetően megkötése a felperes finanszírozási igényére figyelemmel [Ptk. 209. § (2) bekezdés] indokolt volt, az általános szerződési feltételek érthetőek és világosak voltak [Ptk. 209. § (4), (5) bekezdés]. A szerződés mellékletében a törlesztőrészletek havi bontásban és fix összegben kerültek meghatározásra. Az elsőfokú bíróság a Ptk. 209/A. § (1) és (2) bekezdésére figyelemmel is vizsgálta a keresetet, és azt állapította meg: az adott esetben nem hivatkozott a felperes arra, hogy olyan szerződéses kikötés került volna a megállapodásba, amelyet az alperes egyoldalúan előre határozott meg és azt elmulasztotta vele egyedileg megtárgyalni.

A felperes a fenntartott fellebbezésében elsődlegesen az elsőfokú ítélet megváltoztatásával a kereset teljesítését kérte akként, hogy az ítéletábra állapítsa meg a 2014. évi XXXVIII. törvény (a továbbiakban: DH1 törvény) 3. §-a és 4. §-a, valamint a Kúria 2/2014. számú Polgári jogegységi határozata 1. és 3. pontjai alapján a kölcsönszerződés részleges - az árfolyamkockázatra, a különféle árfolyamok alkalmazására, valamint az ebből eredő egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségére vonatkozó rendelkezései - érvénytelenségét. Másodlagos fellebbezési kérelem az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére, és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítására irányult. Rámutatott arra, hogy az elsőfokú ítéletben foglaltakkal ellentétben a felek közötti kölcsönszerződés nem fix, hanem változó törlesztőrészletekkel jött létre, a szerződés mellékletét képező fizetési ütemezés, pedig alkalmas volt a felperes megtévesztésére, tekintettel arra, hogy azt a benyomást kelthette benne, hogy a törlesztendő összegek a futamidő alatt nem fognak változni. A felperes álláspontja szerint az ÁSZF tisztességtelen rendelkezései a 6. és 7. pontban („Kamat, hiteldíjmutató, törlesztőrészlet, „Törlesztőrészlet változása deviza alapú kölcsön esetén”), valamint a 9. pontban („Előtörlesztések”) foglaltak. E rendelkezések nem tekinthetőek világosnak és érthetőnek, mert bonyolultak, és bonyolult a megadott matematikai képlet is. A

„Törlesztőrészletek változása deviza alapú kölcsön esetén" A) pontja rendelkezik többek között arról, hogy a törlesztőrészlet változás mérése az alperes által havonta történik a képlet szerint számítva. Az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő ÁSZF rendelkezés nemcsak az egyértelmű és érthető megfogalmazás elvének, de az átláthatóság elvének sem felel meg, melyre tekintettel nem vált ki joghatást, a szerződés azonban e kikötések mellőzésével változatlan feltételekkel köti a feleket. A DH1 törvény 3. § (1) bekezdése szerint semmis az a kikötés, amely szerint a pénzügyi intézmény a nyújtott finanszírozási összeg folyósítására a vételi, a tartozás törlesztésére pedig az eladási árfolyam alkalmazását rendeli. Az ilyen kikötés helyébe a (2) bekezdés értelmében mind a folyósítás, mind a törlesztés tekintetében a Magyar Nemzeti Bank hivatalos deviza árfolyamának alkalmazására irányuló rendelkezés lép. A felperes az ÁSZF árfolyamkockázatra, külön nemű árfolyamok alkalmazására, valamint az ebből adódó egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségére vonatkozó tisztességtelen szerződéses kikötéseit a magyar jog diszpozitív rendelkezéseivel kérte helyettesíteni, a 2014. évi XL. törvény (a továbbiakban: DH2 törvény) 3. § (2) bekezdése alapján.

Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult. Kiemelte: az elsőfokú eljárás során a felperes bírói felhívás ellenére sem közölte, milyen ténybeli alapon tartja tisztességtelennek a perbeli kölcsönszerződést, az ÁSZF mely rendelkezésére vonatkozóan, és milyen okból áll fenn a tisztességtelenség. A tisztességtelenségre vonatkozó jogi érvelés a másodfokú eljárásban már nem pótolható. A kölcsönszerződés mellékletét képező fizetési ütemezés kifejezett rendelkezést tartalmaz az ÁSZF 7. és 9. pontjaira történő utalással arra, hogy a mellékletben foglalt törlesztőrészletek változhatnak, és megjelöli az egyedi kölcsönszerződésben is megjelölt azon két tényezőt, melynek jövőbeni változása a törlesztőrészletek összegének módosulását eredményezheti. Az ÁSZF 7. és 9. pontjának rendelkezései a felperes állításával szemben a számítási képlet, és annak elemei értelmezésével is alátámasztva, egyértelműen, érthetően és világosan meghatározzák a deviza alapú elszámolás valamennyi feltételét, számítási módját, és a számítás eredményeként jelentkező törlesztőrészlet különbözet esedékességét, valamint szabályozzák az irányadó devizaárfolyamot, az elszámolás valamennyi további elemét és a számítás módját. Az egyedi kölcsönszerződés első oldal utolsó bekezdéséből és az ÁSZF rendelkezéseiből világosan megállapítható, hogy a felperes által fizetendő törlesztőrészletek változása - a törlesztőrészlet különbözet mértéke - függ „egyrészt a kölcsönszerződés megkötésének napját megelőző munkanapon érvényes CHF **Bank** deviza külkereskedelmi vételi árfolyamának a mérési időpont napját megelőző munkanapon érvényes CHF **Bank** deviza külkereskedelmi eladási árfolyama és ugyanezen vonatkoztatási időpontokban a LIBOR mértékének változásától". E szerződéses rendelkezésekből a felperesnek - figyelemmel a kölcsönkérelemben és a külön megállapodásban, valamint a kockázatteltérő nyilatkozatban foglaltakra - tudnia és értenie kellett, hogy a törlesztőrészlet fizetési kötelezettsége az elszámoló devizanem, a CHF árfolyama változásától is függ. Az ÁSZF 7. pontja egyértelműen akként szabályoz, hogy az árfolyamváltozásnak nincs olyan mértéke, amely esetében annak következményét már ne a felperesnek kellene viselnie akként, hogy a törlesztőrészlet különbözet megfizetése ne őt terhelje. A CHF LIBOR és a CHF árfolyamváltozásból eredő törlesztőrészlet változás nemcsak a felperes terhére, hanem a javára bekövetkező módosulást is eredményezhetett. A szerződéskötés időszakában nem lehetett egyértelműen előre látni, hogy a deviza alapon nyilvántartott ügyletek esetében a felperesre nézve milyen mértékű árfolyamváltozás következik be, illetve hogy e változás nagy mértékű és tartós lesz-e. Az árfolyam emelkedésének, csökkenésének nincs pontosan előre látható, kiszámítható mértéke, illetve korlátja, különösen a futamidő hosszú időtartama esetén. Hivatkozott az alperes a BDT2012. 2739. számú eseti döntésre, és a Kúria 4/2012. számú gazdasági elvi határozatára. Rámutatott továbbá, hogy a felperesnek legkésőbb akkor fel kellett volna ismernie az általa hivatkozott árfolyamváltozás kockázata miatti megtévesztése tényét, amikor első ízben a

számlalevél megküldésével értesítést kapott a 2008. október 15. napján keletkezett törlesztőrészlet-különbözet fizetési kötelezettségről. A jelen perben megtámadási igényt nem terjeszthet már elő, mert az elkésett.

A Fővárosi Ítéltábla a 2015. február 3. napján meghozott 5.Pf.21.425/2014/14. számú végzésével a peres eljárást hivatalból felfüggesztette a DH1 törvény 16. § (1) bekezdése és a DH2 törvény 38. § (2) bekezdése alapján a felek közötti felülvizsgált elszámolás bejelentéséig.

Az alperes a 2015. július 21-én előterjesztett beadványában bejelentette, hogy a felperes részére megküldte a jogszabály által elkészített elszámolást, és kérte a DH2 törvény 38. § (1) bekezdés b) pontja alapján a peres eljárás folytatását. A felperes a 2015. november 25-én előterjesztett beadványában úgy nyilatkozott, hogy az elszámolással szemben a törvényben meghatározott határidőn belül nem élt panasszal, így az elszámolás a DH2 törvény 38. § (6) bekezdés a) pontja alapján felülvizsgált elszámolásnak minősül.

Az alperes ezt követően fellebbezési ellenkérelme kiegészítéseként előadta: az árfolyamrés, illetőleg az egyoldalú módosítási jog kérdésében döntés már nem hozható, hiszen az törvényhozási úton rendezett kérdés, és az ezzel kapcsolatos elszámolás is lezajlott. Egyoldalú szerződésmódosítási jogot az alperes ki sem kötött magának, és ilyent nem is alkalmazott. A kölcsönszerződés napját megelőző munkanapon érvényes **Bank** deviza külkereskedelmi vételi árfolyamából - mely nyilvános, mindenki által elérhető adat - egyszerű osztással kiszámítható a forintösszegben meghatározott, és ekként forintban folyósított kölcsön CHF összege. A 6/2013. Polgári jogegységi határozatban kifejtettek szerint, amennyiben a kölcsönadott deviza összeg, a folyósított forint összeg, illetve a visszafizetendő forintban meghatározott törlesztőrészletek egyértelműen kiszámíthatók a szerződés rendelkezései alapján, a deviza alapú kölcsönszerződés nem ütközik a Ptk. 523. § (1) bekezdésébe. Mivel a törlesztőrészlet-különbözet mértéke a LIBOR és a CHF árfolyama alakulásától függött, a ténylegesen fizetendő, a mindenkor aktuális törlesztőrészlet-különbözet összegét is magában foglaló törlesztőrészletek összege előre nem volt meghatározható. A 2/2014. Polgári jogegységi határozat szerint a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződés azon rendelkezése, amely szerint az árfolyamkockázatot - a kedvezőbb kamatmérték ellenében - korlátozás nélkül a fogyasztó viseli, tisztességtelensége csak akkor vizsgálható és állapítható meg, ha az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára annak tartalma a szerződéskötéskor - figyelemmel a szerződés szövegére, valamint a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatásra is - nem volt világos, nem volt érthető. Az alperes álláspontja szerint a részleges érvénytelenség megállapítása esetén a szerződési szinallagma felborulna, hiszen a deviza alap elhagyásával a felperesi fogyasztóra jóval kedvezőbb kamattal maradna érvényben a szerződés. Deviza alap nélkül az alperesnek jóval drágább forint refinanszírozási forrást kellett volna beszereznie és a teljes futamidő alatt fenntartania, amire a kikötött ügyleti kamat nem áll arányban.

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét teljes terjedelemben bírálta felül, mert annak fellebbezés hiányában jogerőre emelkedett rendelkezése nem volt [Pp. 228. § (4) bekezdés]

A fellebbezés részben alapos.

Az ítéltábla elsőként azt vizsgálta, fennállnak-e a hatályon kívül helyezés Pp. 252. § (2) bekezdésében foglalt együttes feltételei, az elsőfokú bíróság ugyanis lényeges eljárási szabálysértést követett el, amikor nem tulajdonított jelentőséget annak, hogy a Pp. 23. § (1) bekezdés k) pontja alapján kötelező volt a jogi képviselő és a Pp. 73/A. § (1) bekezdés b) pontjára, 73/B. § (5)

bekezdésére figyelemmel nem hívta fel hiánypótlásra a felperest. Amennyiben helytálló volna, amit az elsőfokú ítélet tükröz, azaz a kereset hiányos volta és a másodfokú eljárásban döntenie kellene az árfolyamrést, valamint az egyoldalú szerződésmódosítási jogot szabályozó szerződéses kikötések érvénytelensége iránti keresetről, az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezése nem lenne mellőzhető, de mivel ilyen döntés a következőkben kifejtendők miatt nem hozható, nincs szükség az elsőfokú eljárás megismétlésére. Mindezekre tekintettel az ítéletábra nem látott okot az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére.

A keresetlevél hiányos voltát illetően az ítéletábra nem osztja az elsőfokú bíróság álláspontját. Teljesen egyértelmű volt, hogy a kereseti kérelem az árfolyamkockázat felperesre telepítését eredményező szerződéses kikötés tisztességtelenségének megállapítására irányult, különös tekintettel a szerződéskötés időpontjára, valamint arra, hogy az alperes a konstrukciót kedvezményesként mutatta be oly módon, hogy egy ideig alacsonyabb összegű kamatot kell fizetni, a tőke viszont így nem csökken, mely kedvezőtlen.

Az elsőfokú bíróságnak az árfolyamkockázat telepítésére vonatkozó szerződéses kikötést kellett megítélnie, amit meg is tett, de további szerződéses kikötéseket illetően is megállapításokat tett, melyek nem állják meg a helyüket, ezért mellőzendők az elsőfokú ítélet indokolásából.

A felperes másodfokú eljárás során fenntartott keresete kiterjedt az árfolyamrést és az egyoldalú szerződésmódosítási jogot szabályozó szerződéses kikötésekre, melyeket az elsőfokú bíróság nem vizsgált, az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezése azonban erre tekintettel azért nem szükséges, mert e kikötések érvénytelensége tárgyában bírói döntés már nem hozható. Az elsőfokú ítélet meghozatalát követően ugyanis hatályba lépett a DH1 törvény, melynek 3. § (1) bekezdése az árfolyamrésre vonatkozó szerződéses kikötést semmisnek minősítette azzal, hogy a (2) bekezdés értelmében annak helyébe főszabályként az MNB hivatalos árfolyamának alkalmazása kerül a (3) bekezdésben foglalt alkalmazása mellett. Az árfolyamrés kikötése miatt tehát az egész szerződés érvénytelensége a törvény rendelkezéséből következően kizárt. A DH1 törvény 4. § (1) bekezdése pedig megdönthető vélelmet állított fel az egyoldalú szerződésmódosítás jogát szabályozó szerződéses kikötés tisztességtelensége mellett. A vélelem megdöntését a pénzügyi intézmény a DH1 törvény 6. § (1) bekezdése szerinti perben érthette csak el. Ha a DH1 törvény 8. § (1) bekezdés a) pontjában foglalt határidőben pert nem indított, vagy a bíróság a keresetét jogerősen elutasította, a vélelem megdönthetatlenné vált, a szerződéses kikötés semmisnek minősül. A DH1 törvény 4. § (1) bekezdéséből ex-lege következik az is, hogy az egyoldalú szerződésmódosítási jog szabályozásának tartalmi fogyatékosága az egész kölcsönszerződés érvénytelenségét nem alapozza meg. A Fővárosi Ítéletábra a 10.Gf.40.606/2014/5. számú jogerős ítéletével a jelen per alperesének a Magyar Állammal szemben a törvényi vélelem megdöntése iránt indított perében a keresetet jogerősen elutasította. A Kúria Gfv.VII.30.407/2014/4. számú végzésével a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. A perben hozott jogerős ítélet az Alkotmánybíróság 34/2014. (XI. 14.) AB határozata [128. pont] és a 2/2015. (II. 2.) AB határozata [43-52. pont] szerint speciális közérdekű perben született erga omnes hatályú ítéletnek minősül.

Mindezekből következően törvényhozási úton és jogerős ítélettel végérvényesen eldőlt, hogy az árfolyamrést és az egyoldalú szerződésmódosítási jogot szabályozó szerződéses kikötés tisztességtelenség okán semmis, és ebből az okból az egész szerződés nem dőlt meg, nem érvénytelen. Az érvénytelenség oka és terjedelme a továbbiakban nem vitatható.

Az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő szerződéses kikötés tisztességtelenség okán történő érvénytelensége megállapítása iránti kereseti kérelem tárgyában hozott elsőfokú ítélet érdemi

felülbírálatára körében az ítélet tábla utal arra, hogy a fellebbezést követő eljárásban a DH2 törvény 39. §-a nem alkalmazható, mert egyrészt a jogszabályi rendelkezés szövege nem teszi lehetővé az ítélet hatályon kívül helyezését, másrészt a másodfokú eljárásban a bíróság a per megszüntetésével együtt az elsőfokú ítéletet is hatályon kívül helyezi (Pp. 251. §), továbbá a DH2 törvény 38-40. §-aihoz fűzött miniszteri indokolás szerint „E jogszabályt a folyamatban lévő perekben (...) is alkalmazni kell. Erre tekintettel rendelkezik a törvény 39. §-a arról, hogy ha a 2014. évi XXXVIII. törvény 16. §-a alapján felfüggesztett perben a szerződés érvénytelenségének megállapítása iránti keresetet érvényesítenek, és a felfüggesztést megelőzően még nem került sor az elsőfokú tárgyalás berekesztésére, a félnek lehetősége legyen az eljárás felfüggesztésének megszűnését követően keresete/viszontkeresete meghatározott határidőn belül történő megváltoztatására, azaz kérhesse az érvénytelenség jogkövetkezményének levonását is.” A miniszteri indokolás ugyan nem jogszabály, de az Alaptörvény 28. cikke előírja, hogy a jogszabályokat - egyebek között - azok céljának megfelelően kell értelmezni. A törvények miniszteri indokolásában foglaltaktól pedig a cél meghatározása szempontjából nem lehet eltekinteni. Értelmetlen és felesleges továbbá a felperest az érvénytelenség jogkövetkezményének mikénti levonása érdekében hiánypótlásra felhívni, amikor az csak a szerződéses kikötés miatti túlfizetés visszakövetelésére irányulhatna, ráadásul úgy, hogy a már megtörtént felülvizsgált elszámolás eredménye nem is vitatható, hiszen ezt a DH2 törvény 18. § (5) bekezdése, 29. §-a és 38. §-a kizárja.

Az ítélet tábla az árfolyamkockázat fogyasztóra telepítését szabályozó szerződéses kikötés értékelését illetően nem ért egyet az elsőfokú bíróság döntésével és annak jogi indokaival.

Tévesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a felperes a szerződéskötéskor pontosan tudta: előre meghatározott és fix törlesztőrészletek megfizetésével milyen összegű kölcsöntörlesztést kell teljesíteni a futamidő alatt. A kölcsönszerződés egyedi részéből kitűnően olyan szerződéses rendelkezés is van, mely lehetséges törlesztőrészlet-változásra utal, de oly módon, hogy „Az Általános Szerződési Feltételekben szabályozott törlesztőrészlet-változás az alábbi két tényező szerződésben meghatározott időpontban és mértékben történő változásának függvénye: CHF (SWISS FRANC) (L)IBOR, CHF (SWISS FRANC) árfolyam”. A kölcsönszerződés mellékletének nevezett 2008. szeptember 16-án kelt alperesi levélről megállapítható, hogy nem lehet az egyedi kölcsönszerződés része, hiszen a tartalma szerint a szerződéskötést követően kerül megküldésre és aláírással sincs ellátva. Ebben az okiratban jelenik meg először utalás az ÁSZF 7. pontjára, amely tartalmazza, hogy a törlesztőrészlet-változás egy további negyedévenként visszatérő fizetési kötelezettséget jelent az adós számára. A kölcsönszerződés egyedi része e rendelkezésre történő konkrét utalás hiányában nem érthető úgy, hogy a változás további fizetési kötelezettséget jelent.

A 2/2014. Polgári jogegységi határozat értelmében a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződés azon rendelkezése, amely szerint az árfolyamkockázatot - a kedvezőbb kamatmérték ellenében - korlátozás nélkül a fogyasztó viseli, a főszolgáltatás körébe tartozó szerződéses rendelkezés, amelynek a tisztességtelensége főszabályként nem vizsgálható. A Ptk. 2009. május 22-től hatályos 209. § (5) bekezdése ugyanakkor lehetővé teszi a tisztességtelen szerződési feltételekre vonatkozó rendelkezések alkalmazását a főszolgáltatást megállapító szerződési kikötésre is, ha az nem világos és nem érthető. A jogegységi határozat III. pontja tartalmazza: az, hogy az adott szerződés árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezése világos, illetve érthető-e, annak ellenére vizsgálható, hogy a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződést a Ptk. módosítása előtt kötötték meg, ugyanis a magyar jog egyetlen szabályából sem vezethető le, hogy a nem megfelelően átültetett 93/13/EGK irányelv (a továbbiakban: Irányelv) érthetőségre, világosságra vonatkozó szabályai nem alkalmazhatóak, ezért az Irányelv alapján kell a vonatkozó szabályokat értelmezni. Az ítélet tábla szerint a Hpt. szerződéskötéskor hatályos 203. § (1) bekezdésében foglaltak is arra mutatnak:

vizsgálható, hogy az árfolyamkockázat fogyasztók általi viselése világos, érthető szerződési feltétel volt-e. E jogszabályi rendelkezés a pénzügyi intézmény számára előírta az általa nyújtott szolgáltatások igénybevételének feltételeiről, valamint e feltételek módosulásáról történő egyértelmű és közérthető tájékoztatás kötelezettségét. Az ítéletábra figyelemmel volt ezen kívül az Európai Bíróság C-76/10. számú (Pohotovost' s.r.o.) ügyben hozott határozatára, mely az Irányelv fogyasztói hitelszerződésekre alkalmazandó uniós szabályozással (87/102/EGK irányelv) való együttes olvasatának értelmezésére vonatkozó előzetes döntéshozatal iránti kérelemre került meghozatalra, és azt a jogi értelmezést tartalmazza, miszerint a fogyasztói hitelszerződésekre vonatkozó irányelv 4. cikkének (2) bekezdésében említett feltételek, amelyek az Irányelv által szabályozott terület alá tartoznak, csak akkor mentesülnek a tisztességtelen jellegükre vonatkozó vizsgálat alól, ha az illetékes nemzeti bíróság eseti jelleggel megállapítja, hogy az eladók vagy szolgáltatást nyújtók azokat világosan és érthetően fogalmazták meg. Az ítéletábra kiemeli továbbá, hogy az Irányelv 4. cikkének célja: a fogyasztó rendelkezzen mindazon ismeretekkel, melyek alapján módjában áll felmérni, milyen fizetési kötelezettségek terhelik a szerződés alapján.

A perbeli szerződés megkötésének időpontjára, a szerződés nyelvezetével és szerkesztési módjával összefüggésben fennálló kíváncsiságra tekintettel azt kellett megállapítani, hogy a törlesztőrészlet-változással megjelenített szerződéses kikötés úgy sem volt érthető és világos, hogy a felperes aláírta a kockázatfeltáró nyilatkozatot. A kockázatfeltáró nyilatkozat blankettája nem jelenítette meg a deviza alapú kölcsönszerződésben rejlő valóságos kockázatot abban az időpontban, amikor a pénzügyi intézményeknek már számolniuk kellett a pénzügyi válság következményeivel. A 30 havi kamatkedvezmény nem olyan szerződéses jog, mely képes volna a törlesztőrészlet-változásból adódó hátrányt kiegyenlítő előnyt nyújtani olyan helyzetben, amikor az addigi árfolyamkockázatnál jelentősebb mértékű valós árfolyamkockázat áll fenn. A deviza alapú hitelezés perbeli konstrukciója nem tölthette be azt a 6/2013. számú Polgári jogegységi határozatban is feltételezett funkciót, hogy hosszútávon a deviza alapú hitel olcsóbb a forint hitelénél.

A Ptk. 209. § (2) bekezdésében foglaltakra figyelemmel a szerződéses feltételek összességének értékelésével azt lehetett megállapítani, hogy a perbeli kölcsönszerződésben tisztességtelen a törlesztőrészlet-változást mint fizetési kötelezettséget megállapító feltétel, mégpedig önmagában azért, mert nem világos és nem érthető. E szerződéses kikötésnek a szerződésből való kimaradása nem veti fel az egész kölcsönszerződés teljesíthetőségét, mert a kölcsönszerződés mellékletének tekintett törlesztési előírás tartalmazza a havi fizetési kötelezettség esedékességét és összegét. A kölcsönszerződés egésze érvénytelenségének megállapítására irányuló kereset ezért alaptalan volt.

A Fővárosi Ítéletábra mindezekre tekintettel az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján részben megváltoztatta.

A megváltoztatás következményeként az elsőfokú eljárásban a felperes 50%-ban pernyertes lett, ezért a per költség viseléséről a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján kellett rendelkezni. A felperes peresztességének arányában köteles megfizetni az alperes jogi képviselővel felmerült, a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja alapján megállapított jogtanácsosi munkadíjat. A felperes teljes költségmentessége folytán le nem rótt kereseti illeték viseléséről történt rendelkezés az 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 74. § (3) bekezdése folytán alkalmazandó 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet (a továbbiakban: Kmr.) 13. § (2) bekezdésén és 14. §-án alapszik.

A felperes fellebbezése részben volt alapos, ezért az ítéletábra a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján akként rendelkezett, hogy mindegyik fél maga viseli a saját költségét. A felperest képviselő pártfogó ügyvéd munkadíjáról a Pp. 87. § (2) bekezdésében foglaltakra figyelemmel rendelkezett. A felperes

költségmentessége folytán le nem rótt fellebbezési illetéket pervesztessége arányában (50%-ban) az alperes köteles az Itv. 74. § (3) bekezdése folytán alkalmazandó Kmr. 13. § (2) bekezdése alapján az államnak külön felhívásra megfizetni, míg a fennmaradó fellebbezési illetéket a 14. § alapján az állam viseli.

Budapest, 2016. február 4.

. Czukorné dr. Farsang Judit s.k.
a tanács elnöke

. Magosi Szilvia s.k.. Benedek Szabolcs s.k.
előadó bíró

bíró

A kiadmány hitelül: